

uit welken tijd, of welke ideële gezindheid daarin werd uitgesproken. Er bestaat een hoogere waarheid dan die welke door esthetische formules in een kunstvorm is vastgelegd; ze is — en alleen — aanwezig in de bestaansvormen waarin de natuur en het leven voor onze oogen aanschijn nemen — altijd anders. En het is de eeuwige bewegelijkheid daarvan, die de kunstenaar, zèlf een maatschappelijk en cultureel groeisel, in zijn werk tracht te stabiliseeren.

W. S.

W. HUSSEM IN DEN ROTTERDAMSCHEN KUNSTKRING.

Een jaar of zes geleden kwam in den kunsthandel Unger en Van Mens een zeer jonge Rotterdammer te voorschijn met werk, dat sterk onder invloed stond van Vincent van Gogh. Het waren schilderijen, waaraan zeer zeker talent, maar ook veel jeugdige durf en onervarenheid te onderkennen waren.

Daarna is de figuur van Hussem als het ware „ondergedoken”. Wij zagen niets meer van hem, en hoorden alleen, dat hij teruggetrokken in een dorpje in de buurt van Avignon woonde. Hoevele jonge schilders ontvluchten ons land om in een andere atmosfeer, onder ander licht van een anderen hemel te gaan leven en werken! Wij weten eigenlijk niet, of dat op zichzelf van kracht getuigt, het is een verschijnsel, dat zich aan alle kanten voordoet en een probleem, dat niet in een paar woorden op te lossen zou zijn. Wij vinden het door alle eeuwen heen terug en zeker is het, dat het den schilders even vaak tot heil als anderzijds tot verderf is geweest.

Na ijverige studie-jaren is Hussem thans opnieuw te voorschijn gekomen in den Rotterdamschen Kunstkring met niets dan een reeks op het eerste oog bescheiden-aandoende aquarellen en teekeningen, welke van half Januari tot half Februari tentoongesteld bleven. Op onze vraag, of hij uit Frankrijk geen schilderwerk had meegebracht, was het welbewuste antwoord: niets om te exposeeren.

Het was dus zaak, alleen aan deze teekeningen waar te nemen, hoe de gaven van Hussem zich langzaam maar gestadig aan het ontvouwen en ontwikkelen zijn, en het lijkt ons de moeite waard in dit kunsttijdschrift er met een enkel woord de aandacht op te vestigen. Hussem behoort tot wat wij noemen de geduldigen, die hun drift bedwingen en in liefdevolle overgave tot het meest eenvoudige gegeven hun eigen waarheid trachten te benaderen. Sommigen doen dat streepje na streepje en schrapje na schrapje, als een reactie op het impressionisme en alles wat daarna kwam met raken of mislukten gooi, met zuiveren of onwaren worp, wat enkele jongeren als het ware teruggedreven heeft tot eene

nauwgezetheid, die weer het gevaar in zich bergt een zekere pietepetere-
rige angstvalligheid te naderen; maar Hussem, even geduldig en weinig
gehaast, zocht een anderen weg en heeft daarom een techniek gekozen,
welke hem daarmee het zuiverst dienen kan. Zet hij zich voor een stilleven
van niets dan een paar vruchten in een schaalje, een flesch en een pakje
tabak of een ander uiterst simpel onderwerp, dan is het hem in de eerste
plaats er om te doen de contouren in een verfijnde en gespannen lijn,
die nergens onderbroken wordt, vast te leggen. Deze penseel-teekeningen
op donzig papier worden dan later even met waterverf opgewerkt, wat
hun een teer karakter verleent, vooral omdat die waterverf nergens te
dik is opgezet en daarna afgesopt, een euvel, waarvoor de schilder angstvallig
waakt. Op dezelfde wijze werkt hij met zijne portretten, waarvan de
omtrekken even zeker getrokken werden. Ook hier is het leven naar
binnen gekeerd, de modellen hebben een strak starende uitdrukking naar
onbekende verten. Deze kunst dient stil en van dichtbij bekeken te
worden, vóór de toeschouwer in staat is haar te benaderen, al lijkt zij
op het eerste gezicht eigenlijk weinig gecompliceerd van aard en karakter.

Hussem's teekeningen met pen of krijt wijzen op eenzelfde streven;
zooals Albrecht Dürer een grassprietje heeft kunnen bekijken, zoo heeft
de jonge Hussem zich ook een enkele maal in volle aandacht voor een
plant gezet, wat in onzen haastigen tijd op zichzelf al een merkwaardigheid
mag heeten. De Japanners hebben de zuiverheid van één enkelen penseel-
streek met jaren van oefening gezocht en zoo vinden wij in de beeldende
kunsten op zeer verschillende momenten en met andere gaven toch
hetzelfde ideaal en dezelfde idee soms op verrassende wijze terug.

Natuurlijk is Hussem niet overal geslaagd en het gevaarlijke van zijn
techniek is, dat zij, bij een enkele inzinking, gauw slap aandoet, wat bijv.
duidelijk blijkt in een paar penteekeningen van landschappen. Ook zou
men kunnen zeggen, dat deze kunst een tikje bloedeloos is en al te zeer het
bruisende leven afweert, maar deze gebreken behooren bij de kwali-
teiten. En een enkele aquarel van een Fransch straatje met oude huizen
wijst reeds op eenforschere manier van interpreteeren. In ieder geval mogen
wij benieuwd uitzien naar de volgende tentoonstelling van het werk
van dezen begaafden jongen man.

J. ZWARTENDIJK.
